
Hva skjer når vi slutter å skrive selv?

LEDER

PETTER GJERSVIK

petter.gjersvik@tidsskriftet.no

Petter Gjersvik er medisinsk redaktør i Tidsskriftet og professor emeritus ved Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo.

Vi tenker mindre og dårligere når vi overlater skrivingen til kunstig intelligens og store språkmodeller.

Foto: Sturlason

Ny teknologi har til alle tider hatt sine entusiastiske tilhengere og sine bekymrede skeptikere. Det gjaldt både da trykkekunsten ble tatt i bruk på 1400-tallet, og da de første PC-ene kom på 1970-tallet. Nå er det kunstig intelligens – KI – og store språkmodeller vi alle snakker om. Denne teknologien vil i økende grad prege alle deler av samfunnet, også helsevesen, forskning og undervisning.

Ved å bruke ChatGPT og liknende programmer for tekstgenerering og språkassistanse kan skriveprosesser forenkles. På få sekunder får man opp velformulerte tekster om de emner og problemstillinger man ber om. Kunstig intelligens har på kort tid endret forskningen og måten akademiske tekster skrives på (1). I helsetjenesten brukes KI-programmer som kun basert på lydopptak av samtalen mellom pasient og lege gir en skriftlig, god og dekkende dokumentasjon av pasientens sykehistorie (2). Store språkmodeller kan gjøre diagnostikk og behandlingsvalg raskere og mer presist enn det leger kan (3). ChatGPT kan redusere angst og depresjon hos kreftpasienter (4). Effektiviteten og kreativiteten øker.

Men hva taper vi? Det er skrevet mye om dette, både i og utenfor Tidsskriftets spalter (5–8). Vil KI-modellene gradvis ødelegge vår evne til å prosessere informasjon og til å reflektere og resonnere? Kan forskere bare overlate all skriving av vitenskapelige artikler og avhandlinger til KI? Hvilke verdivalg vil kunstig intelligens gjøre for oss?

«Vil KI-modellene gradvis ødelegge vår evne til å prosessere informasjon og til å reflektere og resonnere?»

Å skrive er nært knyttet til det å tenke. Å skrive er en måte å tenke på. Å skrive er en læringsprosess, der man blir bedre kjent med virkeligheten, motstridende synspunkter og egne tanker. Noen har sagt det slik: Det er først når jeg skriver selv for å nå frem til andre, at jeg forstår hva jeg tenker. Ved å overlate skrivingen til ChatGPT slipper vi å tenke like mye. Det er lettvin, mindre tidkrevende og dermed fristende å gjøre. Min og tidligere generasjoner har lært å skrive gjennom lang skolegang og blitt tvunget, oppmuntret og veiledet til å skrive selv. Vil nye generasjoner få samme trening og dermed lære å tenke mer og bedre? Eller vil de heller lære seg å overlate skrivingen til KI?

En erfaren forfatter og skriveleer i USA beskriver godt hva som skjer med studenter når de støtter seg til kunstig intelligens i skriveprosessen (7). For henne er det å skrive en glede. Hardt arbeid, men en glede. Med KI-støttet skriving forsvinner mye av gleden, mener hun. Hun uttrykker sin bekymring omtrent slik: Hva skjer med studenter som aldri får oppleve belønningen ved å presse seg frem til en vanskelig tanke som ser opplagt ut når den er skrevet ned?

I et eksperiment ved Massachusetts Institute of Technology, publisert som preprint, hadde studiedeltakerne som skrev et essay med hjelp fra en stor språkmodell, svakere hjerneaktivitet ved EEG under skrivingen, de husket mindre av hva de hadde skrevet etterpå og viste mindre eierskap til teksten enn deltakerne som skrev uten slik støtte fra kunstig intelligens (8). Hvilke implikasjoner har disse funnene for fremtidens læring og undervisning?

Vi kommer ikke utenom å måtte gjøre endringer i studieopplegg og eksamensformer i medisinstudiet og andre yrkesutdanninger. Studentene må trenes og testes mer i refleksjon og resonnement, både muntlig og skriftlig, enn hva hjemmeoppgaver og eksamen med avkrysningsoppgaver legger opp til. Hjemmeeksamen kan ikke lenger brukes som evalueringsmetode fordi den nærmest inviterer til en omfattende bruk av kunstig intelligens. Forskerne må sette seg inn i og følge retningslinjer for bruk av kunstig intelligens som ledende vitenskapelige tidsskrifter og internasjonale redaktørgrupper har utarbeidet (9). Vi må alle ha et bevisst forhold til hva kunstig intelligens kan gjøre og ikke gjøre.

Det blir ofte sagt at fremtiden tilhører dem som forstår å bruke kunstig intelligens på en god måte. De som ikke gjør det, vil tape. Men det finnes også en annen spådom: Kunstig intelligens kan skape et nytt klasseskille, et skille mellom dem som har lært seg å skrive uten KI-støtte og dem som ikke har samme mengdetrening i å skrive selv. Refleksjon, skepsis overfor rådende oppfatninger og evne til å artikulere nye ideer er en forutsetning for fremgang. Dette gjelder overalt i samfunnet, også i medisin.

REFERENCES

REFERENCES

1. Khalifa M, Albadawy M. Using artificial intelligence in academic writing and research: An essential productivity tool. *Comput Methods Programs Biomed Update* 2024; 5. doi: 10.1016/j.cmpbup.2024.100145. [CrossRef]
2. Nonotes.com. <https://www.nonotes.com/> Lest 19.8.2025.
3. Tu T, Schaekermann M, Palepu A et al. Towards conversational diagnostic artificial intelligence. *Nature* 2025; 642: 442–50. [PubMed][CrossRef]
4. Akdogan O, Uyar GC, Yesilbas E et al. Effect of a ChatGPT-based digital counseling intervention on anxiety and depression in patients with cancer: A prospective, randomized trial. *Eur J Cancer* 2025; 221. doi: 10.1016/j.ejca.2025.115408. [PubMed][CrossRef]
5. Tidsskriftet.no. Søk: kunstig intelligens. https://tidsskriftet.no/sok?text=kunstig%20intelligens&excat_text=&atleast_one_text=&none_text=&author=&sort_by=search_api_relevance Lest 19.8.2025.
6. Yu KH, Healey E, Leong TY et al. Medical artificial intelligence and human values. *N Engl J Med* 2024; 390: 1895–904. [PubMed][CrossRef]
7. O'Rourke M. I teach creative writing. This is what A.I. is doing to students. *The New York Times* 18.7.2025. https://www.nytimes.com/2025/07/18/opinion/ai-chatgpt-school.html?unlocked_article_code=1.XU8.nVpI.pA2K3BkVRCye&smid=nytcore-ios-share&referringSource=articleShare Lest 19.8.2025.

8. Kosmyna N, Hauptmann E, Yuan YT et al. Your brain on ChatGPT: Accumulation of cognitive debt when using an AI assistant for essay writing task. doi: 10.48550/arXiv.2506.08872. [CrossRef]
9. European Association of Science Editors. Recommendations on the use of AI in scholarly communication. Ease digest 25.9.2024.
<https://ease.org.uk/2024/09/recommendations-on-the-use-of-ai-in-scholarly-communication/> Lest 19.8.2025.
-

Publisert: 27. august 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0500
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. mars 2026.